

Vodný Žurnál

Štvrťročník
4. ročník 2/2012

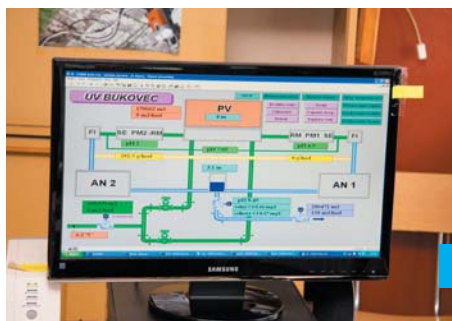


Prinášame Vám to najcennejšie...





4



10



13



16

2 Aktuality

VVS, a.s. oceňovala výhercov súťaží

Celoslovenská súťaž zručnosti vodárenských pracovníkov

Bardejov 2012

Akoby hrach na stenu hádzal!

Vodári športovali pri vode

10 0 vode

Príbeh vody v Košiciach

13 0 ľudí

Intuície Sherlocka Holmesa vodárom nepomôžu

Nemám rád, keď niekoho treba viesť za ručičku

18 Téma

Únava a depresie? Dajme šancu pitnej vode!

Vodný žurnál – časopis Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., Komenského 50, 042 48 Košice, 040 01. www.vvs-as.sk, www.vodarne.eu.

Vydavateľ: Agentúra PENELOPA, s.r.o., Omská 22, Košice 040 01. **Šéfredaktor:** Mgr. Martina Hidvéghyová, **e-mail:** hidveghyova@penelopa.sk, **Zástupca šéfredaktora:** Mgr. Adriana Marušinová **e-mail:** marusinova@penelopa.sk, **Zodpovedný redaktor:** PhDr. Peter Furmaník, **Redaktori:** Mgr. Lucia Kapitančíková, Helena Sviatková, Helena Sičáková, Ing. Jana Petraková, Henrieta Krištofová, Jana Pavliková, Mgr. Ivana Adamečková, Bc. Eva Harakalová, Gabriela Ďurková, Alena Pangráčová-Piterová. **Sídlo redakcie, príjem inzercie:** Agentúra PENELOPA, s.r.o., Omská 22, Košice 040 01, **tel./fax:** +42155 677 00 76. **Grafika a sadzba:** Agentúra PENELOPA, s.r.o., **Tlač:** Rotaprint Košice. Autorské práva vyhradené. Akékoľvek rozmnožovanie textu, grafiky a fotografií vrátane údajov v elektronickej podobe, len s predchádzajúcim písomným súhlasom redakcie. Nepredajné.

VVS, a.s. oceňovala výhercov súťaží

Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. tak ako minulé roky, aj tento rok pripravila pri príležitosti Svetového dňa vody zaujímavé aktivity nielen pre deti, ale aj pre dospelých. Okrem štandardnej analýzy vody z domových studní a prehliadky vybraných vodárenských objektov pre školy a verejnosť, si opäť našli svojich čitateľov časopisy Vodník a jeho „mladší brat“ - Vodníček.

Časopis Vodník opäť preveril vedomosti čitateľov testom z vodárenskej tematiky a vyžrebovanému výhercovi zo správnych odpovedí priniesol celoročné vodné a stočné zdarma od VVS, a.s..

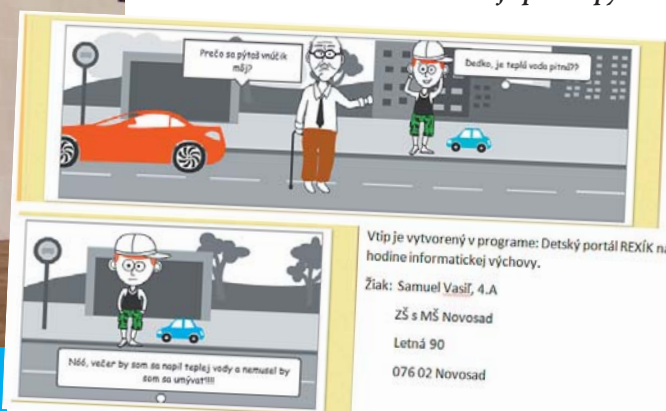
Šťastným výhercom sa stal Juraj Fedák z Nižného Hrušova.

Cenu odovzdáva Ing. Viera Kavuličová, riaditeľka závodu VVS a.s. Vranov nad Topľou.

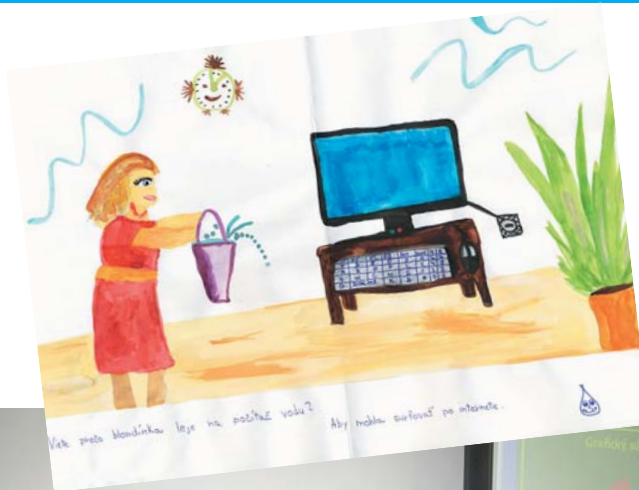


1. miesto: Samuel Vasiľ, 4. A, Novosad. Cenu odovzdáva Ing. Michal Leškanič, riaditeľ závodu VVS, a.s. Trebišov.

O radosť na tvárach šťastných detských výhercov sa postarala aj tento rok VVS, a.s. prostredníctvom časopisu Vodníček. Deti ZŠ sa mohli zapojiť do 2 súťaží. Pre jednotlivcov to bola súťaž o Najlepší kreslený vtíp o vode. Úlohou detí bolo vytvoriť vtipnú myšlienku o pitnej vode z vodovodu a vizuálne ju vyjadriť. Zohľadňovalo sa výtvarné prevedenie aj pointa, povolená bola akákoľvek výtvarná technika. Ocenené boli 3 najlepšie vtipy.



2. miesto: Marko Kušnir, 8.D, Lipany. Cenu odovzdáva Ing. Jozef Polomský, riaditeľ závodu VVS, a.s. Prešov



3. miesto: Lenka Dancáková, 12 rokov, Prešov. Cenu odovzdáva Ing. Jozef Polomský, riaditeľ závodu VVS, a.s. Prešov

Autori troch najlepších vtipov získali tieto ceny:

1. miesto: MP3 prehrávač
2. miesto: sada spoločenských hier 6v1
3. športová taška



1. miesto: ZŠ s MŠ Novosad, špeciálna trieda. Ceny odovzdáva Ing. Michal Leškanič, riaditeľ závodu VVS, a.s. Trebišov.

Do súťaže sa mohli zapojiť aj triedy, a to konkrétne do súťaže o najkrajšiu nástenku na tému Svetový deň vody. Toto sú 3 najkrajšie::



2. miesto: ZŠ Lubotice, 9.A. Ceny odovzdáva Ing. Jozef Polomský, riaditeľ závodu VVS, a.s. Prešov.



3. miesto: ZŠ Lubotice, 7. A. Ceny odovzdáva Ing. Jozef Polomský, riaditeľ závodu VVS, a.s. Prešov.

(red)

foto: archív redakcie

Celoslovenská súťaž zručnosti vodárenských pracovníkov Bardejov 2012

V dňoch 5. – 7. septembra 2012 sa uskutoční už XXIX. ročník Celoslovenskej súťaže zručnosti vodárenských pracovníkov. Hostiteľským mestom bude Bardejov, kde účastníkov súťaže a pozvaných hostí privíta organizátor tohtoročného podujatia - Východoslovenská vodá-

renská spoločnosť, a.s.. Odbornosť a šikovnosť vodárenských pracovníkov bude môcť ohodnotiť aj široká verejnosť, keďže centrum športového diania bude priamo na Radničnom námestí mesta Bardejov. Vodári si zmerajú svoje sily v štandardných disciplínach. (red)

Niektoré aktivity VVS, a.s. končia, žiaľ, podľa známeho porekadla Akoby hrach na stenu hádzal!

Toto staré slovenské porekadlo, ktoré výstižne hovorí o tom, že ak niekto niekomu radí a ten druhý si aj tak nedá poradiť, viac ako presne vystihuje z roka na rok sa opakujúcu situáciu - Východoslovenská vodárenská spoločnosť pravidelne vždy pri príležitosti Svetového dňa vody **bezplatne** vykonáva analýzy vôd z domových studní, aby si tí, ktorí nepoužívajú vodu z verejného vodovodu, **mohli overiť** akú vodu vlastne pijú. Štatistiky sú neúprosné: v priemere jedna tretina donesených vzoriek vody z domových studní **nevyhovuje** legislatívne stanoveným kritériám v ukazovateli dusičnanov!

Podľa vedúcej útvaru chemicko-technologických činností VVS, a.s., Ing. Nataše Riganovej, aj keď záujem o bezplatné analýzy vody je veľmi veľký, medzi záujemcami sú mnohí takí, ktorí rok čo rok prinášajú vzorky vody z tej istej domovej studne a zakaždým odchádzajú so zistením, že ich **voda vysoko prekračuje povolené limity**. A o rok prídu opäť - dúfajúc, že **zázrakom** sa voda z ich studne dala do poriadku.

Na ilustráciu aspoň niekoľko údajov - z tohtoročných 3.093 prinesených vzoriek nevyhovelo 846, čo je 27,35 percenta. Najhoršia situácia je už tradične vo vzorkách donesených obyvateľmi okresov Trebišov, Michalovce a Vranov nad Topľou. Napríklad z celkového počtu 310 vzoriek, ktoré záujemcovia doniesli na analýzu do trebišovského závodu VVS, a.s., nevyhovelo 201, čo je 64,84 percenta. Alarmujúce číslo!

Žiadalo by sa znova zopakovať známe porekadlo o hrachu zbytočne hádzanom na stenu, o dobrých radách a snahách, ktoré aj tak vyjdú navniivoč. Ľuďom, ktorí majú nevyhovujúcu vodu vo vlastnej domovej studni, vodári radia **čím skôr** sa napojiť na verejný vodovod. A o tom, že voda zo studní je v mnohých prípadoch **viac ako nevyhovujúca**, svedčí aj ďalší údaj z výsledkov bezplatných analýz hovoriaci o tom, že vo vzorkách studničných vôd pracovníci laboratórií VVS zisťujú aj **mnohonásobné prekročenia** po-

leného limitu dusičnanov!

Napríklad v tomto roku bolo z celkového počtu donesených vzoriek až 58 takých, pri ktorých bol obsah dusičnanov v rozmedzí 250 až 500 miligramov na liter (mg/l), čo je päť až desaťnásobne viac než je limit 50 mg/l povolený príslušným nariadením vlády NV SR č. 354/2006 Z.z. v znení NV SR č. 496/2010.

Tie analýzy a štatistiky **nie sú samoúčel-**

né, ide predsa

o životy a zdravie ľudí. Treba zdôrazniť, že zdravotné riziko zvýšeného obsahu dusičnanov, ktoré sa dostávajú do vody **hnojením liadkových hnojivami**, ale aj **únikom odpadových vôd zo žump či septikov**, spočíva v tom, že sa v zažívacom trakte **redukujú** na toxické dusitany. Tie v žalúdku reagujú so sekundárnymi amínmi v potrave za vzniku tzv. N-nitroso zlúčenín, ktoré sú podozrievané z karcinogénneho účinku. Medicínska veda zároveň varuje, že vyšší obsah dusičnanov v prijímanej vode môže mať negatívny vplyv aj na reprodukčné funkcie.

Limity pre obsah dusičnanov vo vode - už

spomínaných 50 mg na liter a pre dojčatá 10 mg na liter - sú stanovené veľmi prísne preto, lebo **dusičnany reagujú v krvi s hemoglobínom** za vzniku methemoglobínu, ktorý nie je schopný prenášať kyslík a vzniká **riziko udusení** **najmä u dojčiat**, ale aj u väčších detí a neraz aj u dospelých!

Napriek opakovaným výsledkom analýz studničných vôd a napriek všemožným snahám a aktivitám zo strany VVS, ako je napríklad aj akcia **Prípojka za jedno euro**, napojenosť obyvateľstva na vodu a kanalizáciu zostáva na východe Slovenska žalostne nízka. Ľudia šetria - na úkor hygieny a zdravia.

„Alarmujúco nízke percento napojenosti obyvateľov východného Slovenska na verejný vodovod a verejnú kanalizáciu je hanbou a výsmechom modernej Európy!“ na jednej z tlačových konferencií to prednedávnom takto musel konštatovať generálny riaditeľ spoločnosti **Ing. Stanislav Hreha**.

A na pozadí valným zhromaždením OSN každoročne vyhlasovaných tém Svetového dňa vody hovoriacich o tom, že voda je život a bez vody niet života, na pozadí Medzinárodnej dekády OSN „Voda – prameň života“ (2005 – 2015) sú tie tri slová - voda, prameň a život - pre mnohých obyvateľov východného Slovenska naozaj výsmechom.

lov východného Slovenska naozaj výsmechom.

Výsmechom smutným a krutým, lebo napriek skutočnosti, že **na Slovensku** tečie z kohútikov čistá a zdravá pitná voda, čo v mnohých kútoch Európy vôbec nie je samozrejmou, nehovoriac už o ostatných častiach sveta, na východe Slovenska žijú ľudia, ktorí pijú vodu aj desaťnásobne prekračujúcu povolený limit dusičnanov.

To nie je len o hrachu hádzanom na stenu, to je o zahrávaní sa so životom.

(fur.)

kresba: Gossany



Vodári športovali pri vode

Výnimočné prostredie Zemplínskej Šíravy, Vinného jazera, ale i priaznivé počasie privítalo športovcov Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti 24. mája na podujatí Športové hry VVS. Toto tradičné podujatie organizuje vodárenská spoločnosť každý rok pre svojich zamestnancov. Posledné hry boli v Trebišove a hostiteľskej úlohy na tento rok sa ujal ochotne Závod Michalovce.



Organizačný výbor sa zodpovedne postaral s organizáciou a pripravil podujatie na vysokej úrovni. Nechýbali tradičné športové disciplíny a pribudli „širavské športové špeciality“: plávanie a rybolov, ktoré sa tešili záujmu účastníkov.

Športovcov na úvod dňa na Zemplíne

privítal primátor Michaloviec Viliam Záhorčák, Ing. Rudolf Kočiško, výrobnotechnický riaditeľ VVS, a.s., ktorý ich vyzval ku pekne strávenému dňu bez zranení v duchu fair play a privítanie a jasné organizačné pravidlá zúčastneným nadelil aj riaditeľ „domáceho“ závodu Ing. Oliver Petrík.

Počas celého dňa, s povoleným slnečným dopingom a podporou kolegov, zamestnanci VVS súťažili v areáloch Zemplínskej Šíravy a Vinného jazera v deviatich disciplínach: letný cross, volejbal, tenis dvojhra, tenis štvorhra, stolný tenis, bowling, nohejbal, malý futbal a v nových 2 disciplínach.





Organizačný štáb v zložení 15 rozhodcov vyhodnotil v každej športovej disciplíne prvé tri miesta, ako aj celkové umiestnenie spomedzi všetkých vodárenských závodov

na základe sčítania bodov.

Večer sa niesol v znamení slávnostného odovzdávania cien úspešným športovcom. Prvé miesto v celkovom poradí si vybojovalo Generálne riaditeľstvo, druhé miesto patrilo zaslúžene Závodu Rožňava a na

treťom mieste sa umiestnil Závod Trebišov. Aj tento rok privítala Východoslovenská vodárenská spoločnosť stálych hostí podujatia, a to družstvo zo Severoslovenských vodární a kanalizácií, a.s. Žilina. Žilinčania opäť obhájili svoju športovú zdatnosť, za svoje popredné umiestnenia v jednotlivých disciplínach si odniesli domov hodnotné ceny.

Večer k dobrej nálade prispeli skupina Natural zo Sobraniec, orientálne tanečnice BELLIES z Michaloviec a mladý sympatický spevák Tomáš Buranovský, ktorý sa predstavil malým koncertom vo večernom programe. Celý program vrátane celodennej súťaže moderoval známy športový komentátor Slovenského rozhlasu Jozef Jarkovský. Medzizávodné súťaženie sa v neskorých hodinách uzavrelo spoločným priateľským stretnutím kolegov z rôznych útvarov a závodov vodárenskej spoločnosti.

A kde sa všetci stretnú o rok? Organizátorom ďalších Športových hier VVS, a.s. bude Závod Prešov.

(šéfr.)

Foto: Marián Horňák





| BOWLING | | |
|---------|-----------|----------------------|
| Poradie | Závod | Priezvisko a meno |
| 1. | Svidník | Bartko Michal, Ing. |
| 2. | Košice | Fedák Gabriel, Ing. |
| 3. | GR Košice | Hézsely Róbert, Ing. |

| LETNÝ CROSS - ŽENY | | |
|--------------------|------------|------------------------|
| Poradie | Závod | Priezvisko a meno |
| 1. | Prešov | Váhovská Mária |
| 2. | Bardejov | Homová Martina, Ing. |
| 3. | GR Košice | Illésová Zuzana, Ing. |
| 4. | Rožňava | Leštachová Silvia |
| 5. | Michalovce | Husárová Erika, Ing. |
| 6. | Košice | Hudáková Martina, Ing. |



| LETNÝ CROSS - MUŽI | | |
|--------------------|-------------|--------------------|
| Poradie | Závod | Priezvisko a meno |
| 1. | Michalovce | Sabo Gabriel, Ing. |
| 2. | Humenné | Zeľo Rudolf |
| 3. | Vranov n/T. | Leško Ján |
| 4. | Prešov | Gajdoš Jozef |
| 5. | Košice | Mihok Imrich |
| 6. | GR Košice | Čebra Peter |
| 7. | Svidník | Kočan Pavel, Ing. |

| RYBOLOV | | |
|---------|----------|-------------------|
| Poradie | Závod | Priezvisko a meno |
| 1. | Trebišov | Bačo Ivan |
| 2. | Humenné | Bandura Pavel |
| 3. | Košice | Sajko Jaroslav |



| PLÁVANIE 50 M V.S. ŽENY | | |
|-------------------------|------------|---------------------------|
| Poradie | Závod | Priezvisko a meno |
| 1. | GR Košice | Kapitančíková Lucia, Mgr. |
| 2. | Trebišov | Parihuzová Miriam, Mgr. |
| 3. | GR Košice | Ondrejová Ivana, Mgr. |
| 4. | Rožňava | Hlavajová Andrea |
| 5. | Košice | Kovačová Jana, Ing. |
| 6. | Michalovce | Husárová Erika, Ing. |
| 7. | Vranov | Dobranská Eva, Ing. |
| 8. | Rožňava | Kardosová Diana, Mgr. |
| 9. | Michalovce | Váradyová Darina |
| | Vranov | Liptáková Gabriela |

TENIS DVOJHRA

| Poradie | Závod | Priezvisko a meno |
|---------|--------------|------------------------|
| 1. | Rožňava | Trnečka Vladimír |
| 2. | Sevak Žilina | Martinček Marián, Ing. |
| 3. | Humenné | Jurco Stanislav |

TENIS ZMIEŠANÁ ŠTVORHRA

| Poradie | Závod | Priezvisko a meno |
|---------|---------------|--|
| 1. | Rožňava | Laciaková Katarína, Ing. Benco Dušan |
| 2. | Košice Vranov | Kováčová Jana, Ing. Kentoš Stanislav, Ing. |
| 3. | Humenné | Duňová Anna, Mgr. Čop Vladimír, Ing. |

VOLEJBAL - MUŽI

| Poradie | Závod | Skóre | Body |
|---------|-------------|-------|------|
| 1. | Svidník | 6:0 | 6 |
| 2. | Rožňava | 4:2 | 4 |
| 3. | Vranov n.T. | 2:4 | 2 |

VOLEJBAL - ŽENY

| Poradie | Závod | Skóre | Body |
|---------|-----------|-------|------|
| 1. | GR Košice | 6:1 | 6 |
| 2. | Rožňava | 5:3 | 4 |
| 3. | SEVAK | 3:4 | 2 |

MALÝ FUTBAL

| Poradie | Závod | Skóre | Body |
|---------|-------------|-------|------|
| 1. | Trebišov | 26:5 | 9 |
| 2. | Rožňava | 12:18 | 6 |
| 3. | Michalovce | 8:13 | 3 |
| 4. | Vranov n.T. | 7:17 | 0 |

NOHEJBAL

| Poradie | Závod |
|---------|--|
| 1. | Michalský Slavomír, Dráb Luboslav, Fabián Ondrej |
| 2. | Mráz Marián, Mato Ján, Ing., Gribanin Štefan |
| 3. | Javorský Rastislav, Bc., Marcinov Daniel, Šoltýs Juraj |

STOLNÝ TENIS

| Poradie | Závod | Priezvisko a meno |
|---------|--------------|-----------------------------------|
| 1. | SEVAK Žilina | Sitár Július, Harmata Stanislav |
| 2. | Michalovce | Pinkovský Miroslav, Szanyo Zoltán |
| 3. | Vranov | Gorun Michal, Madura Milan |

ÚSPEŠNOSŤ ZÁVODOV

| Poradie | Závod |
|---------|-----------|
| 1. | GR Košice |
| 2. | Rožňava |
| 3. | Trebišov |

PLÁVANIE 100 M V.S. MUŽI

| Poradie | Závod | Priezvisko a meno |
|---------|------------|-----------------------|
| 1. | Bardejov | Mojdiš Stanislav |
| 2. | Prešov | Kamenický Tomáš, Ing. |
| 3. | GR Košice | Leško Marián |
| 4. | Bardejov | Marcin František |
| 5. | Vranov | Majerník Radoslav |
| 6. | Košice | Hudák Vladimír |
| 7. | Vranov | Olach Matej |
| 8. | Trebišov | Hazuga Marek |
| 9. | Košice | Szaniszló Jaroslav |
| 10. | Trebišov | Bíreš Miloslav |
| 11. | Rožňava | Demén Ladislav |
| 12. | Rožňava | Kemény Dionýz, Mgr. |
| 13. | Michalovce | Masaryk Štefan |
| 14. | Michalovce | Ondejka Peter |
| | Humenné | Harvilik Ján |



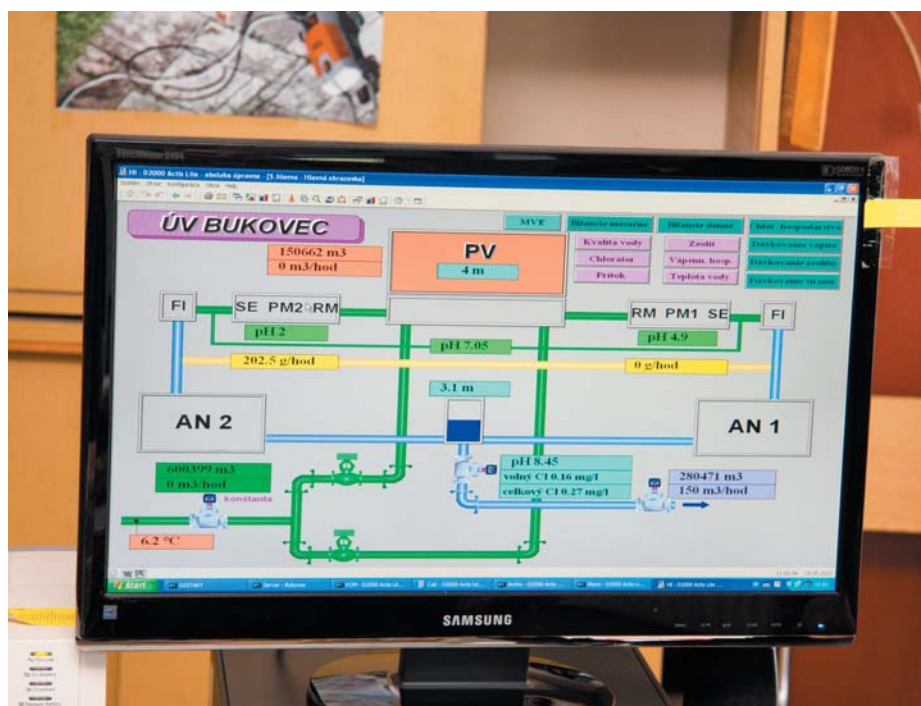
Príbeh vody v Košiciach

Tak ako do Košíc nepretržite priteká voda, rovnako z nich musí aj neustále odtekať a tento večný kolobeh, ktorý je základom všetkého života na zemi, má svoju históriu i súčasnosť. Ozaj, vieme odkiaľ priteká a akú vodu pijú obyvatelia Košíc? Rozpráva o tom výrobný námestník riaditeľa košického závodu VVS Ing. Ivan Dubovský, ktorý vo vodárňach pracuje od roku 1988. Ale už skôr, ešte ako vysokoškolák sa živo zaujímal o vodárenstvo. Seminárne a ročníkové práce a nakoniec aj diplomovku venoval výlučne vode.

Odkiaľ a kam?

V súčasnosti najväčším zdrojom pre Košice je **Vodárenská nádrž Starina**, každú sekundu z nej pritečie 250 litrov vody. Podiel Stariny na celkovom objeme vody pritekajúcej do Košíc je momentálne asi 41 percent. Zásobujeme ňou sídlisko Ťahanovce a čiastočne aj obec Ťahanovce dolu pod kopcom, ale tam dodávame vodu zmiešanú aj z iných zdrojov. Druhým veľkým zdrojom je **Vodárenská nádrž Bukovec**, odtiaľ každú sekundu pritečie 120 litrov. Podiel bukoveckej vody na celkovom objeme predstavuje asi 20 percent, zásobujeme ňou predovšetkým sídlisko KVP.

Ako ďalší významný zdroj spomenieme **Drienovec**, ktorého dodávky sú na úrovni 165 litrov za sekundu, avšak po trase do Košíc máme veľké množstvo odberateľov - mesto Moldava nad Bodvou i viacero obcí, čiže do Košíc sa z tohto zdroja dostáva len zhruba 80 sekundových litrov. Voda z Drienovca priteká do vodojemov na Červenom Raku, kde sa mieša s vodou z iných zdrojov - najmä so starinskou, bukoveckou i vodou z medzevského privádzača. Z Červeného raku sa takto premiešavanou vodou zásobujú viaceré sídliská a mestské časti, napríklad aj Terasa, Staré mesto, Juh, Železníky, Barca, Nad jazerom, Krásna, ale aj obce v okolí Košíc ako sú Šebastovce, Valaliky, Geča či Čaňa.



Už som vlastne aj naznačil ďalší významný zdroj, a to **Medzev**, ktorý je prepojený s Košicami veľkokapacitným, výrazne predimenzovaným 700-milimetrovým privádzačom narýchlo postaveným v čase krízy s vodou v Košiciach v 80-tych rokoch. Tí starší sa ešte dobre pamätajú na obdobie, kedy do domácnosti v krajskom meste tiekla voda hodinu - dve denne.

Treba ale povedať, že medzevský privádzač naplno slúžil dovtedy, kým nebola do Košíc privedená voda zo Stariny. Momentálne vzhľadom na veľmi nízku spotrebu

vody, kedy z ekonomických dôvodov ľudia šetria, a žiaľ, šetria na tom nesprávnom mieste - na zdraví a hygiene, nie je medzevský zdroj veľmi využívaný a slúži viac-menej ako rezervný pre prípad, že by sa s ostatnými zdrojmi niečo stalo. Pravda, náš vodárov to stojí nemalé prostriedky, keďže musíme toto potrubie takpovediac neustále preplachovať, aby sa nezavdušnilo a nekorodovalo.

Spomenúť treba aj **Čermel**, je to najstarší v súčasnosti využívaný zdroj pitnej vody v Košiciach s výdatnosťou okolo 30 litrov za



Čermelský zdroj vody

sekundu (Čermelské zdroje boli budované na prelome 19. a 20. storočia, teda v časoch, kedy mali Košice cca 40 tisíc obyvateľov - poznámka redakcie). Voda z Čermela gravitačným potrubím zásobuje nevelkú časť mesta vrátane Komenského ulice a jej okolia - ak si vezmeme, že táto ulica vedie od štadióna až po sochu maratónca, tak môžem povedať, že čermelská voda zásobuje zhruba polovicu tejto ulice, jej severnejšiu časť. Zároveň sa časť vody z Čermela dostáva výtlačným potrubím na kopec Bankov.

A napokon by som nechcel zabudnúť ani na šiesty veľký zdroj pre Košice, ktorým sú **studne pri Hornáde**. Je ich viac, ale najvýznamnejším z tejto skupiny zdrojov sú vody z čerpacej stanice Sokol - Tepličany. Podiel týchto studní na celkovom objeme je asi dvoj - trojpercentný, priteká z nich zhruba 18 litrov za sekundu. Aktuálne slúžia predovšetkým pre zásobovanie Družstevnej pri Hornáde a časť vody sa dostáva do mesta.

Robím maximum pre svoje zdravie

Voda z každého zdroja je trochu iná, má iné zloženie, iné fyzikálno-chemické parametre (vrátane tvrdosti) a tým aj trochu inú chuť. Ale ako hovorím, väčšina obyvateľov má vodu zmiešanú z viacerých zdrojov, keďže jednotlivé sídliská a mestské časti sú - aby som to zjednodušene povedal - vzájomne poprepájané zložitým systémom potrubí, prečerpávacích staníc a vodojemov.

Poviem to za seba. Ja pijem čistú vodu, v práci i doma mám vždy pripravený krčah s vodou a neustále si z nej popijam. Myslím, že tým robím maximum pre svoje zdravie. Ale či tú vodu pijem v práci (v budove na Komenského ulici, kde máme vodu z Čermela) alebo či ju pijem doma (bývam v centre mesta - v jeho južnej časti, kde máme vodu zmiešanú z rôznych zdrojov), obidve mi chutia rovna-

ko. Ale uznávam, že nie každému musí rovnako chutiť každá voda, nie nadarmo sa vraví - koľko ľudí, toľko chutí.

Dôležité je ale čosi iné, a to, že bez ohľadu na zdroj, je voda, ktorú dodávame spotrebiteľom, stále kvalitná a zdravotne bezchybná. A týka sa to nielen Košíc a nielen košického závodu, ktorý zásobuje aj okres Košice - okolie, ale celej našej vodárenskej spoločnosti.

Keď prídu povodne a záplavy

Keď som hovoril odkiaľ a kam tečie v Košiciach voda, mal som na mysli tú - obrazne povedané - normálnu situáciu, teda ten bežný prevádzkový režim. Iné je to vtedy, ak napríklad kvôli dlhotrvajúcim intenzívnym dažďom, záplavám a povodňam musíme niektorý zdroj odstaviť. Alebo keď sú veľké poruchy. Slovom, ak ide krízový režim.

V samotnom meste je to tak, že vďaka tomu zložitému systému prepojení a prečerpávacích staníc, nie je problém tok vody operatívne presmerovať tak, aby žiadne sídlisko nezostalo bez vody a spotrebiteľ ani nevie, že je vyradený niektorý zdroj.

Trochu iná situácia je v niektorých menších okrajových častiach, ale aj v obciach okolo Košíc. Napríklad mestská časť Pereš je zásobovaná prevažne bukoveckou vodou - ak by ale bolo treba Bukovec z nejakých dôvodov odstaviť, časť Pereša by sme vedeli zabezpečiť presmerovaním, no zvyšok by sme museli dočasne zásobovať cisternami. Podobne je to napríklad aj s obcou Budimír (okres Košice - okolie), ktorá je poslednou „zastávkou“ na trase zo Stariny do Košíc a v prípade odstavenia starinského zdroja by sme promptne nasadili cisterny.

Z ekonomických dôvodov sa rozbieha výstavba veľkokapacitného potrubia od prívodu starinskej vody do Košíc až na sídlisko Dar-



Úpravňa vody Bukovec

govských hrdinov, ktoré je síce zásobované starinskou vodou, ale tá je do najvyšších tlakových pásem aj dvakrát prečerpávaná! Novým privádzačom by sme ušetrili na jej prečerpávaní.

Blikajúce kontrolky a pes behajúci po brehu

Rozprávanie Ing. Dubovského ilustrujeme krátkym reportážnym pohľadom na miesta, kde sa nachádza jeden z najvýznamnejších zdrojov pitnej vody pre Košice. Pristavujeme sa v Úpravni vody Bukovec, ktorá bola spustená do prevádzky v roku 1970 a o štyri roky neskôr bola kapacitne rozšírená, no v súčasnosti v dôsledku zníženého odberu spotrebiteľmi beží zhruba na tretinový výkon, čo potvrdzuje aj vedúci pracoviska Peter Kačmár: „Realita s vodou je žiaľ taká ako je, spotreba neustále klesá.“

Zároveň vysvetlí, že úpravňa je postavená čisto na gravitačnom princípe, čo znamená, že nie sú potrebné energeticky náročné čerpadlá - voda samospádom priteká z vodárenskej nádrže a po dvojstupňovej úprave, ktorej súčasťou je aj jej hygienické zabezpečenie chlórovaním, tečie do mesta. Okrem vedúceho je v úpravni ďalších 17 pracovníkov, ktorí pracujú v dennej i viacsmennej prevádzke. V úpravni majú aj vlastnú vodnú elektrárňu, ktorá zabezpečuje väčšinu energie potrebnej pre technológie i pre vykurovanie a osvetlenie priestorov, čo v konečnom dôsledku zlacňuje vodu pre spotrebiteľov.

Súčasťou objektu je laboratórium pitných vôd, ktoré spadá priamo pod generálne riaditeľstvo, pod útvar chemicko-technologických činností.

Ako Peter Kačmár ďalej dodáva, to, že sa kolektív úpravne nepretržite stará o kvalitu pitnej vody je len jednou stranou mince, tou druhou je samotný zdroj, ktorý však nepatrí vodárňam, ale inému subjektu - Slovenskému vodohospodárskemu podniku, š. p., odštepny závod Košice, predtým Povodie Bodrogu a Hornádu. „Spolupráca nás pracovníkov úpravne s kolegami z vodohospodárskeho podniku, ktorí priamo majú na starosti vodárenskú nádrž, je veľmi dobrá, neustále spolu

komunikujeme, vymieňame si informácie a poznatky, bez toho by to nešlo.“

Viacrát do roka sa spoločne stretávajú na operatívnych poradách, na ktorých sú prítomní aj starostovia okolitých obcí - pre prípad, že sa niekde niečo stavia, kope a mohlo by sa niečo preseknuť, vytečť olej... „Zodpovednosť za pitnú vodu je vážna vec, pri ktorej nič nemožno nechať na náhodu. Poviem to tak ako to je: za to, že do Košíc tečie z Bukovca čistá, chutná a zdravá voda, ktorú môžu obyvatelia i návštevníci mesta piť bez akýchkoľvek obáv, za to môžem, ako sa hovorí, dať ruky do ohňa,“ zdôrazňuje vedúci úpravne.

Potom sa spolu vyberieme k samotnej vodárenskej nádrži obklopenej tichom lesom a hôr. Víta nás čistá trblietajúca sa voda. Celá vodárenská nádrž je oplotená a dôkladne chránená viacerými zabezpečovacími systémami: okolo plota, pri bráne i ďalej za ňou bližšie k vode blikajú kontrolky a po brehu pokojne pobehuje pes. Vlčiak. Peter Kačmár má pravdu - vo vodárenstve naozaj nič nemožno nechávať na náhodu.

A tak náš reportážny vstup zakončíme otázkou, ktorá sa priam derie na jazyk.

- Pán námestník, spolu tu obdivujeme, aká je voda v bukoveckej nádrži krištáľovo čistá a krásna a ako je o ňu postarané. Vidíme aj to, ako v úpravni vody o jej kvalitu a zdravotnú bezpečnosť deň-noc dbajú pracovníci VVS a v zmysle zákona dohliadajú

na kvalitu pitnej vody aj regionálne úrady verejného zdravotníctva. Otázka znie: Majú sa Košičania báť piť vodu z vodovodu?

„Ako sami vidíte, voda v nádrži je čistá a zdravá a my ju takú dodávame aj do rozvodnej siete. Preto si myslím, že všetci, ktorí sa dajú obalamutitiť predajcami filtrov, že naša voda je zlá, škodlivá a že spôsobuje viac chorôb, by si mali uvedomiť, že predajcom nejde o nič iné, len mať tržby. Za každú cenu! A čím viac očierňujú prácu vodárov a šíria klamstvá o pitnej vode, tým sú v predaji filtrov úspešnejší.“

Potom sa inžinier Dubovský na chvíľu zamyslí a dodá: „A čudujem sa aj všetkým, ktorí v obchodoch kupujú celé štósy balených vôd. V Košiciach, ale ani nikde inde, kam vodu dodáva naša vodárenská spoločnosť, nie je na kúpu balených vôd ani najmenší dôvod. A to už nehovorím o ekológii, o plastových fľašiach, ktoré tak znečisťujú naše životné prostredie.“

Životodarná a zdravá

Príbeh vody - čistej a zdravej, životodarnej a osviežujúcej - je vždy tak trochu poetický a zaujímavý a aj preto má redakcia Vodného žurnálu snahu postupne priniesť príbehy vody tak ako sa rokmi odvíjajú aj v ďalších veľkých a väčších mestách nášho regiónu. Všade tam, kde je viacdrojové zásobovanie.

(fur.)

Foto: Marián HORŇÁK



Ing. Ivan Dubovský: Voda, ktorú dodávame spotrebiteľom, je čistá a zdravá

Pre Michala Béreša mladšieho platí, že pátrač musí dôkladne poznať sieť a mať rád svoju prácu.

Intuície Sherlocka Holmesa vodárom nepomôžu

Vo vodovodnej sieti je skrytá porucha a drahocenná tekutina uniká do zeme. Dispečing podľa dostupných informácií vie, že je to niekde na trase, povedzme medzi bodom A (prečerpávacia stanica) a bodom B (vodojem). Vzdialenosť medzi týmito objektmi je viac ako sto metrov a kopať po celej dĺžke by bolo neúčelné a drahé, stálo by to veľa roboty a peňazí, veľa zbytočne vynaloženej ľudskej práce i pohonných hmôt. „A predovšetkým veľa strateného času,“ spresňuje Michal Béreš mladší.



a veľmi mu to pomohlo, ale to, čo teraz robí, je zasa niečo iné.

Od októbra roku 2005 je technickým pracovníkom pátracej činnosti, skrátene pátračom, a hľadá skryté úniky vody v meste i v okrese Košice-vidiek a posledných šesť rokov je v rámci košického závodu vedúcim pátracej skupiny, v ktorej sú okrem neho ďalší štyria muži. A ešte na vysvetlenie: Skrytým únikom je taká porucha vo vodovodnej sieti, ktorú nie je vidieť, teda kde voda nevyviera na povrch.

Na otázku, čo musí mať a vedieť dobrý pátrač, či musí disponovať aj nejakými zvláštnymi, povedzme detektívnymi schopnosťami,

nejakou zvláštnou intuíciou, sa Michal Béreš ml. len pousmeje. „Nie, nijaké zvláštne či nadprirodzené schopnosti. Pre pátrača v prvom rade platí, že musí dobre rozumieť tomu, čo robí a musí to chcieť robiť. No a musí dôkladne poznať celú vodovodnú sieť - kde je aké potrubie, z akého materiálu a v akej hĺbke, kde je aké šupátko, kde aký uzáver... Bez týchto vecí by sa pátrač ani nepohol.“

A keby sme sa mali vrátiť k tej modelovej situácii, že dispečing vie len toľko, že skrytá porucha je niekde na trase medzi bodom A (prečerpávacia stanica) a bodom B (vodojem) a vzdialenosť medzi týmito objektmi je viac ako sto metrov, nuž, odpoveď je takáto:

A to všetko je podľa neho dôvod, prečo musia vo vodárenstve fungovať aj takzvaní pátrači. On sám je jedným z nich.

Má 31 rokov, je absolventom stavebnej priemyslovky a v košickom závode VVS pôsobí od apríla 2002. Začínal u svojho otca Michala Béreša st. na stredisku montérov - opravárov na úseku voda a priznáva, že sa od neho ako starého skúseného vodára veľa naučil

„Poruchu cca v 95 percentách prípadov nájdeme s presnosťou niekoľkých desiatok centimetrov - tak do jedného metra, aby sa dalo kopať, či už ručne alebo bagrom. No presnosť závisí od mnohých okolností: od samotného potrubia - od materiálu, z ktorého je vyrobené, od zloženia zeminy, či je v nej viac piesku, či sú v nej kamene a podobne a tiež od toho, či v blízkosti sú alebo nie sú iné inžinierske siete a napokon aj od toho, či netreba hľadať niekde pri rušnej komunikácii.“

Veľká časť prístrojového vybavenia pátračov totiž pracuje na elektroakustickom princípe a treba dobre počúvať. Iné inžinierske siete nablízku však signál výrazne skresľujú a navyše, keď okolo pátrača v nepretržitom prúde frčia autá, môže napínať sluch ako chce, sústrediť sa ako sa len dá a nebude to ono. Ale vo vodárenstve je to už raz tak, že miesto a čas poruchy si nenaplánuješ.

Hovoríme o 95 percentách úspešných prípadov, ale čo v tých zvyšných piatich percentách? - nedá nám neopýtať sa Michala Béréša ml.

„Tá presnosť je potom v rozmedzí dvoch až troch metrov, čo je tiež veľká pomoc pre kolegov, ktorí budú kopať, ale môže sa stať aj to, že poruchu neobjavíme vôbec. Nikto z nás nie je detektív Sherlock Holmes a sto-percentá úspešnosť ani nemôže byť.“

Znalosť prostredia i zložitých prístrojov

Zázračným detektívom nie je teda ani je-



den z pátračov košického závodu VVS, ale zato všetci dôkladne poznajú vodovodnú sieť a prostredie, v ktorom pôsobia, vedia čítať z máp i geometrických plánov a predovšetkým dobre rozumejú prístrojom, s ktorými pracujú.

„Je to množstvo rôznych elektronických prístrojov, zväčša digitálnych, niektoré pracujú so zemnými mikrofónmi alebo snímačmi šumov. Ovládanie niektorých je veľmi zložitá, niektoré sú jednoduchšie. Na otázku, či treba k tomu nejaký kumšt, odpoviem áno,

treba tým prístrojom rozumieť, treba mať v rukách cit, dobré a vytrénované oči a uši a ako som už hovoril, treba mať dôkladne zmapovaný terén, čiže vodovodnú sieť so všetkým, čo k nej patrí,“ vysvetľuje vedúci košických pátračov.

Enigma Olympics 2012



Skúsenosti a vytrénované oči a uši pomáhajú Michalovi Béréšovi ml. v tom, že je úspešným pátračom on sám i ľudia z jeho skupiny. Úspešní sú na medzizávodových súťažiach v rámci VVS, kde už dvakrát vyhrali. A na celoslovenských zápoleniach Michal Béréš ml. ako jednotlivec dvakrát získal prvú a raz tretiu cenu.

Najnovším úspechom bola tohtoročná medzinárodná súťaž Enigma Olympics 2012, na ktorej sa stretli pátrači pracujúci s prístrojom značky Enigma. Súťaž sa konala v Prahe a VVS na nej reprezentovali Michal Béréš ml. a Marcel Čižmár, ktorý je vedúcim pátračov v michalovskom závode. Prítomný bol aj pán Vladimír Žeňuch z GR VVS.

V nebývalo silnej konkurencii účastníkov z viacerých krajín napokon Michal Béréš ml. získal prvú cenu kolorovanú krásnou medailou. O úspechu hovorí takto: „Za prvou cenou netreba hľadať nič výnimočné, ja sa len držím toho, že práca pátrača si vyžaduje veľa skúsenosti, veľa cviku.“

Porucha má vždy prednosť

Súčasťou náplne práce vedúceho skupiny košických pátračov je kontrolovať a usmerňovať svojich podriadených. A tak sadáme do auta a vyrážame do košickej mestskej časti Barca za kolegami, ktorí síce práve nepátrajú po skrytej poruche, ale na základe externej objednávky meter po metri presne vyznačujú trasu vodovodného potrubia.

„Majiteľ pozemku by chcel stavať a chce

teda vedieť, kade presne vedie naša rozvodná sieť. Naša spoločnosť robí pre cudzie subjekty takéto služby na objednávku, ale poviem vám to tak ako je. Keď je porucha, zákazník - nezákazník, všetko ide nabok! Porucha na sieti má vždy prednosť,“ dôvodí vedúci pátračov.

Vzápätí sa pristavujeme pri jeho kolegoch Jánovi Vangorovi a Dušanovi Schmidtovi. Pracujú v tesnej blízkosti rušnej cesty, autá frčia ako divé, ale treba sa sústrediť. „Viete, naša práca je o zodpovednosti,“ povie jeden z nich. A druhý vzápätí dodá: „Treba určiť miesto čo najpresnejšie, aby sa trebárs pri poruche nemusela zbytočne rozkopať celá cesta, viete, aké sú s tým náklady, nehovoriac už o odklonení dopravy a problémoch, ktoré sú s tým spojené. Preto sa treba sústrediť a dať nabok všetky rušivé myšlienky, lebo tá zodpovednosť je obrovská.“

Vodár nikdy nevie...

Hovorí sa, že pátrači, to je taká pánska robota, aspoň ostatní Vaši kolegovia tak hovoria, možno Vám aj závidia, - podpichneme Michala Béréša ml.

„Pánska robota? Nie. Je to vodárčina ako každá iná. Len s tým rozdielom, že my konkrétne - na rozdiel od kolegov z ďalších stredísk - nepracujeme s čakanom či francúzskym kľúčom, ale s rôznymi citlivými prístrojmi. Takisto sa brodíme snehom či zablateným terénom, pracujeme v plušti, mraze, vo vetre.“

Ako sa hovorí, vodár nikdy nevie. Porucha môže vzniknúť hocikde a hocikedy, aj na tom najneprístupnejšom mieste a v najnevhodnejšom čase. Práca pátrača si vyžaduje byť vždy psychicky i fyzicky dobre pripravený (mimo obvyklého pracovného času telefonický dosah) a tak je zázemím rodina. Pre Michala Béréša ml. je to manželka Lucia, ktorá je na materskej dovolenke a dvojročný syn Tobias. „Pri ňom si oddýchnem tak ako nikde inde, to je môj život, to je môj relax.“

A je celkom možné, že aj Tobias, až vyrastie, bude kráčať v šlapajach svojho starého otca a tak ako obaja synovia (aj mladší syn Peter je vodárom a pracuje na generálnom riaditeľstve VVS) aj vnuk Tobias raz bude známym vodárom. Veď nie nadarmo sa vraví, že jablko nepadá ďaleko... (fur.)

Foto: Marián HORŇÁK

Jozef Juraško vyžaduje od podriadených, aby boli v práci sebestační a nenechali sa vyprovokovať

Nemám rád, keď niekoho treba viesť za ručičku

Rodák z Petrovian, absolvent stavebnej priemyslovky v Prešove, kde maturoval v roku 1983. Po návrate zo základnej vojenskej služby - po tom, čo si všimol inzerát v novinách - nastúpil v roku 1985 do prešovského závodu bývalých VVaK na funkciu majstra na stredisko stavebno-montážnej činnosti. Odvtedy stredisko neopustil, na čo je hrdý a od roku 1990 je aj jeho vedúcim. Volá sa Jozef Juraško, manželku si tiež našiel u vodárov - v tom čase bola sekretárkou riaditeľa, v súčasnosti je referentkou hospodárskej správy. Spolu vychovávajú jedno dieťa - syna Ľuboša, ktorý študuje teológiu.



Hlavnou náplňou prác strediska, ktoré riadi pán Juraško, je jednak investičná výstavba v rámci malých investícií závodu Prešov a jednak opravy väčšieho rozsahu (nie bodové poruchy). Zväčša ide o opravy, pri ktorých treba rozkopať a následne sceliť ulicu alebo ide o rozsiahle opravy potrubí v dĺžke desiatok metrov. Najmä ak treba veľa kopať, bágrovať. Ďalšou činnosťou, ktorou sa zaoberá stredisko, je konečná úprava rozkopávok po odstránení poruchách. „*To znamená, že dáme do pôvodného stavu rozkopanú cestu, chodníky, zámkovú dlažbu,*

obrubníky a rovnako aj zeleň,“ vysvetľuje vedúci strediska.

Spolupráca s ostatnými oddeleniami a strediskami závodu funguje bezproblémovo. Keď napríklad stredisko vody či stredisko kanalizácie odstráni poruchu, Juraškovci hneď preberú rozkopávku a robia ďalšie úpravy. „Má to veľkú výhodu: strediská sú odbremené od následných činností, od konečných úprav, ktoré sú mestami a obcami veľmi kontrolované, a tak sa môžu plne venovať svojej hlavnej činnosti - stratám v sieti, odhaľovaniu neregistrovaných produ-

centov odpadových vôd a samozrejme ďalším a ďalším poruchám, najmä tým malým, ktorých je stále vyše hlavy.“

Osadenstvo strediska stavebno-montážnej činnosti tvorí desať ľudí - osem prevádzkových montérov vodovodov a kanalizácií, jeden murár a vedúci strediska, ktorý však nie je typ človeka, čo by len sedel v suchu vo svojej kancelárii. Neustále čosi vybavuje, s nadhľadom nad vecou riadi a koordinuje prácu svojich podriadených rozdelených do menších skupín, vyráža za nimi k prideľným prácam, kontroluje ich, radí.

Na novinársku otázku, či pozná v Prešove každú ulicu, každý chodník, sa len posmeje. „*Nielen Prešov, ale azda každú obec v Prešovskom i Sabinovskom okrese. Čudujete sa? Za tie roky, čo to robím...*“

Za 27 rokov sa vraj na človeka musí niečo nalepiť, zasmejeme sa a ideme do terénu. Medzitým pán Juraško spomína na niektoré väčšie a zložitejšie akcie.

„*V poslednom čase to bolo horúce napríklad v Kapušanoch, kde sme pracovali na pokládke novej kanalizácie v hĺbke štyri a pol až päť metrov. Bolo tam potrebné*

pomerne zložitú paženiu a zabezpečenie staveniska. K tomu sa pridružili komplikácie s inými inžinierskymi sieťami i naším prírodným vodovodným potrubím LT DN 150, ktoré sa nachádzalo v blízkosti trasy kanalizácie a svojim zosuvom ohrozovalo našu bezpečnosť i plynulosť prác. Museli sme ho demontovať, zabezpečiť provizórne zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a po ukončení prác na kanalizácii opätovne uviesť do prevádzky vodovodné potrubie.“

Pracovníci strediska sú každý rok preškoľovaní o bezpečnosti pri práci, aj čo sa týka práce v hĺbkach. „Denne máme k dispozícii bager, ktorý síce patrí stredisku Doprava, ale v podstate je vyčlenený iba pre nás. V prípade, že je viac akcií, najmä však porúch, lebo tie majú u nás absolútnu prioritu, presunie sa v rámci závodu viac áut a mechanizmov.“

Ďalšou zaujímavou akciou bola oprava kanalizácie na Záhradnej ulici v Prešove, kde sa menil vajcový profil 500/700 v dĺžke 250 bm s následným prepájaním kanalizačných prípojk. Ulica sa nachádza v tesnej blízkosti mestskej pamiatkovej rezervácie a práce boli ostro sledované ako zo strany mesta, ktoré spočiatku nechcelo stavbu povoliť, tak aj zo strany občanov.



Pracujú v jednosmennej prevádzke, ale keď sú veľké poruchy alebo treba po opravách na potrubí dať do poriadku rušnú komunikáciu, ostávajú dlhšie.

Sebestačnosť a flexibilita

Jozef Juraško vyžaduje od svojich chlapov, aby boli v práci sebestační, flexibilní. To je vraj priorita číslo jeden. „Nemám rád keď niekoho treba viesť za ručičku, neustále vysvetľovať a ukazovať prstom: teraz urobíš

to, potom tamto a o päť minút im dávať ďalšiu inštrukciu. Som na nich náročný, vyžadujem od nich samostatnosť, aby pri práci rozmýšľali, aby sami vedeli, čo majú v tej a v tej vzniknutej situácii urobiť a nečakali na niekoho iného, že príde, rozhodne namiesto nich a iba on bude zodpovedný.“

Sú to muži vo veku zhruba od dvadsať do päťdesiat rokov, mnohí z nich sú ostrieľaní vodári. A čo je najdôležitejšie, sú to všestranní a flexibilní ľudia. Musia vedieť robiť s vodovodnými i kanalizačnými potrubiami a prípojkami, poznať materiály, z ktorých sú potrubia vyrobené, poznať ich vlastnosti, technológiu, musia ovládať staveb-

né a murárske práce, betónovať i asfaltovať, robiť terénne úpravy a byť aj záhradníkmi.

„Každý z nich musí mať v sebe viac profesií. Ja vždy hovorím, že človek, ktorý by to všetko neovládal, by sa u nás dlho neudržel. Nemohol by zostať, sám by po čase odišiel.“

Jedným udom dnu, druhým von

Na jednej z prešovských ulíc sa pristavujeme pri trojici mužov upravujúcich povrch cesty po jej rozkopaní a pri príprave podkladných vrstiev pre uloženie živice. Peter Borsuk, ktorý vo vodárňach pôsobí už 13 rokov, hovorí, že práca ho baví, aj keď je ťažká a namáhavá. „Keby ma nebavila, odišiel by som.“

Najťažšie na celej práci možno nie je to, že je fyzicky namáhavá a že treba pracovať aj v mrazoch, za silného vetra, v daždi i pekných horúčavách, najhoršie je vraj to, keď k vodárom niekto príde a začne na nich kričať. Prečo vraj robia tak a nie tak a prečo robia pomaly a kedy už konečne potecie voda. A potom príde ďalší a začne im vulgárne nadávať, prečo je rozkopaná cesta a on sa nevie dostať autom až celkom k svojmu bloku. Potom zakričí, že on to tak nenechá. Má známosti, pôjde sa sťažovať a ešte s nimi zatočí.

Niektorí ľudia, a nie je ich vraj málo, si myslia, že keď sa skončí odstránenie poruchy napríklad o druhej popoludní, tak o štvr-

Príprava na uloženie vodovodného potrubia



tej už bude komunikácia v pôvodnom stave, čiže bude položený asfalt, uložená zámková dlažba a v prípade rozkopanej zelene už bude rásť nová tráva.

„A keď to tak nie je, tak nám vulgárne nadávajú. Sú aj takí primitívni ľudia. Ale my si ich nevšímame, my robíme svoju prácu,“ dodávajú Pavol Hriceňák a Ľuboš Borsuk.

A to je ďalšia vec, ktorú vedúci strediska stavebno-montážnej činnosti vyžaduje od svojich chlapov. Vedie ich k tomu, aby sa nenechali vyprovokovať, aby sa venovali práci a sústredili sa len na ňu a aby pokriky a urážky zo strany agresívnych občanov počúvali systémom jedným uchom dnu, druhým von. Aby tie pokriky nijako nekomentovali.

Sekčov - jedna veľká pavučina

V samotnom Prešove, najmä na tých väčších sídliskách, sú podľa Jozefa Juraška inžinierske siete dnes už veľmi prehustené. Pomedzi vodovodné a kanalizačné siete, plynové a elektrické rozvody sú križom-krážom ponáťhované káble viacerých spoločností zabezpečujúcich pripojenie na internet, telefón či káblovú televíziu.

„Bágrum sa už na sídliskách dnes prakticky nedá zakopať, všetko musíme robiť ručne, je to namáhavé, trvá to neúmerne dlho,“ hovorí vedúci strediska a po chvíľke dodá: „Napríklad taký Sekčov, to je jedna veľká hustá pavučina.“

Ale čo sa týka spolupráce s firmami, ktorých siete nespočetnekrát križujú vodovody a kanalizácie, nie je vraj najhoršia. „S niektorými, najmä tými menšími firmami býva občas problém, keď od nich potrebujeme údaje. Nestačí, keď pošlú náčrtok alebo plánik, že tu niekde by mal viesť ich kábel, vyžadujeme, aby aj fyzicky prišli a priamo na mieste vyznačili, vytrasovali svoje vedenia. Inak to nejde.“

Vážia si, že majú výplatu každý mesiac

Ďalšiu partiu ideme na tvár miesta skontrolovať do Hanisky, kde prebieha výstavba



Práca vodára si vyžaduje plné sústredenie - zváranie natupo

vodovodu IBV Krompašská. Bagrista Peter Herman, ktorý síce nie je súčasťou kolektívu (patrí pod stredisko Doprava), ale všetci hovoria, že je ich, hľbí úzku hlbokú ryhu, ktorá sa pripravuje na pokládku vodovodného potrubia HDPE DN 110. V jednej časti, kde sa to križuje s plynovým potrubím, musia kopať ručne. A nanajvýš opatrne.

Nezainteresovaný divák, ktorý z diaľky pozoruje Jaroslava Drobnáka, Stanislava

Sedláka a ďalších, musí oceniť dobrú organizáciu práce. Všetko klape, každý vie čo má robiť, nikto nikomu nezavádza. Asi to naozaj bude tak, ako hovorí ich vedúci, že každý z nich musí byť v práci sebestačný a musí pri nej rozmýšľať. Lebo roboty je veľa a ako to už vo vodárenstve býva, nestačíš dokončiť jednu prácu, napríklad pokládku kanalizácie a už musíš v hlave prehodiť výhybku a zaoberať sa ďalšími.

A tak radšej nechceme vyrušovať. Ale predsa len na chvíľu oslovíme Dušana Píša:

„Je tu ťažká robota, ale zato máme pravidelne každý mesiac výplatu, čo dnes vôbec nie je samozrejmé. A dokonca máme aj dovolenkú 13. mzdu. Ja osobne som istý čas robil v súkromných firmách a - výplata niekedy vôbec nebola. Takže to viem oceniť. A druhá vec, robíme vonku v lete,

v zime, v daždi, v snehu a spoločnosť nám zabezpečuje výstroj, ošatenie, obuv do suchej i mokrej zimy, čo tiež nebýva vo všetkých firmách.“

Peter Pankuch a Jozef Rigas súhlasne prikyvujú. Vedia, že vodárenská spoločnosť im vytvára postačujúce podmienky pre ich ťažkú a namáhavú prácu, a to im ju robí ľahšou a znesiteľnou.

(fur.)

Foto: Marián Horňák

Horúce otázky:

Otázka pre generálneho riaditeľa VVS, a.s., od kolektívu Jozefa Juraška:

„Chceli by sme sa, pán generálny riaditeľ, opýtať, či sa v rámci obnovy vozového parku a finančných možností našej spoločnosti bude ďalej pokračovať vo výmene starších vozidiel (menších sklápačov)? Terajšia Avia, ktoré denne využívame, je značne poruchová. Nečudo, veď má 20 rokov a pri pracovnej náplni nášho strediska sa naozaj nenudí...“

Generálna výmena nevyhovujúceho vozového parku vo VVS, a.s. je už ukončená. Ďalej sa budú realizovať výmeny zastaralých vozidiel len za základe individuálnych potrieb a priorít v jednotlivých závodoch. Pre Závod Prešov bola dokonca riešená pred 2 rokmi nadštandardná dodávka pracovných vozidiel. V prípade poruchovosti Avie sa treba rozhodne obrátiť s požiadavkou na riaditeľa Závodu Prešov Ing. Polomského.

Ing. Stanislav Hrehu
generálny riaditeľ a predseda predstavenstva VVS, a.s.

Únava a depresie?

Dajme šancu pitnej vode!

Ved' to všetci dobre poznáme. Je popoludnie a bez ohľadu na to či je zima alebo leto, dostaví sa únava a malátnosť. Vtom sa pristaví kolegyňa z vedľajšej kancelárie so slovami: „Neviem, čo sa to dnes deje. Od obeda som vypila už tri silné kávy a ešte viac som unavená.“

V lete je to ešte horšie než v iných ročných obdobiach. Podľa medicínskej vedy dospelý človek v letných horúčavách potením, močením, stolicou a dýchaním denne stráca z organizmu zhruba tri litre vody - a stratené tekutiny treba nahradiť, pozor však na akékoľvek mechanické prepočty a zjednodušenia!

Treba vždy prihliadnuť na zdravotný stav - osobitné nebezpečenstvo predstavujú **v letnom sparne** najmä kardiovaskulárne, obličkové a metabolické ochorenia; vždy je lepšie radiť sa s ošetroujúcim lekárom. A rovnako mechanicky a zjednodušene nemožno vodu stratenú z tela nahradiť rovnakým množstvom akejkoľvek tekutiny. Pitný režim má svoje pravidlá, pričom platí, že tým najzdravším nápojom je čistá pitná voda vyznačujúca sa **vyváženým a optimálnym pomerom minerálnych látok** v množstve vhodnom a potrebnom pre ľudský organizmus.

A ešte jedna dôležitá zásada: čistú pitnú vodu nič nenahradí. Dokonca ani minerálne vody, ktoré pre vysoký obsah niektorých minerálnych látok jednostranne zaťažujú organizmus, a preto sa nehodia na pravidelné pitie.

Minerálne vody nikdy nekonzumujeme vo veľkých množstvách a ak už ich pijeme, najlepšie je striedať rôzne druhy. Ale pozor aj pri ich striedaní! Mnohé minerálne vody nie sú pre svoje zloženie vhodné napríklad pre deti (vyšší obsah fluóru!) alebo pre ľudí trpiacich ochorením srdca, obehového systému či ľadvín. A preto si v záujme vlastného zdravia vždy dôkladne preštudujeme zloženie tej-ktorej minerálky, či je pre nás vhodná, no nezabúdajme, že pre pitie vody z vodovodu obmedzenia neplatia.

Ked' nepomôže ani káva

Vráťme sa ale k načrtnutej téme, keď k prekonaniu popoludňajšej únavy, malátnosti a depresie nepomôžu ani štyri kávy s pohárom dobre vychladenej minerálky. Niektorí to skúšajú s cukrom, ďalší bez cukru, niektorí si do kávy pridávajú smotanu alebo sójové mlieko a ďalší k tomu aj štipku škoricu či zázvoru. No výsledok nebýva vždy uspokojivý.

A čo tak nahradiť tie obligátne kávy s minerálkou niekoľkými pohármi pitnej vody z vodovodu - ničím neprisladzovanej a neochucovanej? Samozrejme, nevziať do seba liter vody naraz, ale piť postupne - po dúškoch. Možno budeme oči otvárať nad tým, čo to dokáže urobiť s naším zdravím a pohodou. A únavu a malátnosť budeme musieť ísť hľadať.

Tri zlaté pravidlá

- Aj v lete tak ako v ostatných ročných obdobiach máme piť priebežne počas celého dňa, keďže aj počas celého dňa tekutiny z tela vylučujeme. Nikdy nesmieme začať piť až vtedy, keď sme už smädní. Vtedy je to pre naše telo už neskoro. To, že cítime smäd, nie je nič iné, len signál, že niektoré orgány v našom tele sú už dehydratované a vážne tým trpia.

- Ani v najhorúcejších dňoch by sme nemali piť veľmi studené nápoje. Medzinárodne uznávaný odborník na pitnú vodu MUDr. František Kožíšek, CSc., z pražského Státního zdravotného ústavu (SZÚ) o tom hovorí takto: „Hasenie smädu veľmi studenými nápojmi je iluzórne, pretože studené nápoje pocit smädu nielenže nezmenšujú, ale následným prekrvením sliznice hltanu ho ešte zvyšujú. Smäd je známku dehydratácie organizmu, kedy je potrebné doplniť deficit tekutín a nie utíšiť smäd.“

- Vyhybajme sa kolovým a iným prifarbovaným a sladeným nápojom vyznačujúcim sa obsahom repného cukru až na úrovni 8 - 12 percent! Sladká chuť týchto nápojov v konečnom dôsledku naopak ešte viac zvyšuje pocit smädu, pretože takýto hypertonický roztok vodu z buniek odčerpáva. Cukor môže byť príčinou vyššej kazivosti zubov i obezity. A navyše kyselina fosforečná prítomná v kolových nápojoch nepriaznivo ovplyvňuje metabolizmus vápnika, blokuje a vytesňuje ho z metabolického procesu - vápnik sa nedokáže zabudovať do kostného tkaniva, čo úzko súvisí s rednutím kostí. Nehovoriac už o tom, že pitie sladených nápojov môže prispievať k oslabovaniu imunity.

Pozor aj na umývanie zubov!

Ďalšia zásada sa týka dovolení, ktoré radi trávime napríklad **v prímorských krajinách južnej Európy**. V týchto regiónoch - na rozdiel napríklad od Slovenska - z kohútikov **spravidla** netečie pitná voda, len **úžitková**. Ako upozorňujú MUDr. Katarína Kromerová a MUDr. Iveta Trusková z odboru hygieny výživy a bezpečnosti potravín Úradu verejného zdravotníctva (ÚVZ) SR v Bratislave, je to voda, ktorá sa **nehodí** nielenže na pitie a varenie, ale dokonca ani len na umývanie zubov! „Na tieto účely možno používať len balenú pitnú vodu,“ pripomínajú obe hygieničky.

A ešte poznámka k obľúbeným kockám ľadu, ktorými si niektorí konzumenti radi „prilepšujú“ chuť a osviežujúci účinok nápojov. ÚZV SR upozorňuje, že ľad do nápojov si **smieme** pridávať len vtedy, ak je istota, z akej vody je vyrobený!

Ak sme si nie istí, radšej si ľad odpustíme. Svojmu organizmu tým neublížime, ba práve naopak - chránime sa pred možnými nákazami.

(fur.)

Projekt „PRÍPOJKA ZA 1 EUR“

PREČO

PIŤ PITNÚ VODU Z VEREJNÉHO VODOVODU?



Pretože pitná voda z vodovodných kohútikov je zdravotne bezpečná, čistá, svieža a cenovo najvýhodnejšia.

1 liter pitnej vody
= 0,0015 €

PREČO

ODVÁDZAŤ ODPADOVÉ VODY VEREJNOU KANALIZÁCIOU?



Pretože odvádzanie odpadových vôd verejnou kanalizáciou a následné čistenie odpadových vôd v čistiarni odpadových vôd je ekologicky najvhodnejší spôsob čistenia chrániaci životné prostredie a zabezpečujúci dostatok kvalitných zdrojov podzemnej vody pre budúce generácie.

PREČO

SA NAPOJIŤ NA VEREJNÝ VODOVOD ALEBO VEREJNÚ KANALIZÁCIU PRÁVE TERAZ?



Pretože v rámci projektu Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. „PRÍPOJKA ZA 1 eur“ za kúpu vodovodnej plastovej a kanalizačnej revíznej šachty a za montáž prípojky zaplatíte len 1 eur.

Dialkový odpočet stavu vodomera

Presnosť miesto odhadu

NOVINKA

Patrite k tým, ktorí:

- majú neprístupný vodomér (napr. v pivničných priestoroch),
- uvítajú pokrok a techniku,
- dôverujú v číselných meraniach viac technike ako človeku?

Cena zariadenia s DPH je:

| | |
|-------------------------|--------------|
| pre domový vodomér | 172 € |
| pre priemyselný vodomér | 207 € |

Ponúkame Vám

- možnosť diaľkového odpočtu spotreby pitnej vody bez potreby fyzického vstupu do Vašich objektov (vodomerná šachta, pivničné priestory a pod.) prostredníctvom systému pre mobilný diaľkový odpočet vodomérov,
- presnosť odčítania stavov spotreby pitnej vody,
- záručnú dobu zariadenia 6 rokov,
- bezplatnú výmenu vodomera (ak je to potrebné) za typ, ktorý umožňuje diaľkový odpočet,
- odberné miesto vybavené vodomérom s impulzným výstupom a modulom Waveflow,
- odstránenie problémov s odčítaním stavov v zaplavených šachtách.



pásmo ISM 868 Mhz